

Çelişki Contradiction

Yaşar ÜZÜMCÜ^a

Canlıların temel dürtüleri çok açık ve nettir. Kendilerine yararlı şeylere yaklaşır-alır, zararlı şeylerden ise uzak durur-kaçar. İnsan da bu dürtülerin etkisi altındadır. Ancak, insan akıllı bir canlı olduğu için, zamanla farklı etkenler geliştirerek, davranışlarını ve tutumlarını bunlara göre farklılaştırmıştır. Bahsedilen etkenler toplumsal yaşam, dinsel kurallar, yasalar, ahlak ve etik kuralları vb. Farklı kültürler içerisinde kuralların gelişimi de farklılık göstermektedir. Bir toplumda ayıp karşılanan bir davranış başka bir toplumda normal karşılanabilmektedir.

Yasalar yazılı olan ve uyulması zorunlu olan kurallar bütünüdür. Bunun yanında, yazılı olmamakla birlikte, toplumsal baskı gibi dışarıdan gelen faktörler ile vicdan gibi insanı içten zorlayan değerler de yer almaktadır. Ki bunlar ahlak kuralları ve/veya etik değerler olarak karşımıza çıkmaktadır.

İnsanların sağlıklı beslenmelerinin temel koşulu güvenir gıda tüketmeleridir. Günümüzün endüstrileşmiş toplumunda birçok gıda maddesi fabrikasyon süreçlerinden geçerek üretilmektedir. Fabrikasyon üretim sonucu elde edilen gıda maddeleri neredeyse ülkenin her yerine ulaşmakta ve binlerce - milyonlarca insanın sofrasında yer almaktadır. Görüldüğü gibi, üretim sürecinde yapılacak bir yanlışlık birçok insanı olumsuz etkileyecektir. Bu yüzden, gıda denetimi çok daha önemli hale gelmiştir. Burada devlete önemli bir sorumluluk düşmektedir. Devlet gıdanın tarladan sofraya kadar tüm süreçlerini çok iyi şekilde takip etmeli ve denetlemelidir. Ülkemizde bu denetimlerin yetersiz olduğu her platformda dile getirilmektedir; ancak şu ana kadar bu konu tam bir çözüme kavuşturulamamıştır. Gıda denetiminin ciddiyeti dolayısıyla, denetimde görev alacakların konusunda eğitim almış kişiler olması gerekmektedir. Gıda mühendislerinin gıda denetiminde görev almaları son derece önemlidir. Gıda denetçileri, gıdaların üretim, depolama, taşıma ve satış aşamalarının yasa ve yönetmeliklere uygun şekilde yapılıp yapılmadığını denetlerler.

Örnek olayımızda olduğu gibi ülkemizde, küçük ölçekte birçok gıda işletmesi bulunmaktadır. Büyük ve orta ölçekli işletmelerde hem hijyen bilincinin önemi kavrandığından, hem de teknik elemanların çalışması zorunlu olduğundan gıda üretiminde mevzuata uyum büyük oranda sağlanmaktadır. Ancak küçük işletmelerde bu iş daha zor olmakta ve gıda denetçilerinin belki de en çok zorlandıkları alanı bu küçük işletmeler oluşturmaktadır. Bir tarafta halkın sağlığı, diğer tarafta işletmenin zaten dar olan ekonomik yapısının alacağı cezalar ile daha da kötüleşmesi durmaktadır.

Örnek olayımızda ise tam bu çelişkili durum söz konusudur. Psikolojide önemli yer tutan, insanın kaygı nedenlerinden birisi ise, iki istenmeyen durumda yaşanan gerilimdir. Burada gördüğümüz gibi, denetçi, hem halk sağlığının bozulmasına neden olacak bir olayı istemiyor, hem de zor durumda olan ailenin ceza almasını istemiyor. Ancak ülkemizde böyle bir durumda denetçi vicdanı ile başbaşa kalıyor. Ya aile işletmesine yaptırımında bulunacak ya da herhangi bir yaptırımında bulunmayacak, yani o anı idare edecek, fakat böyle bir durumda halkın sağlığını riske atacaktır.

Haberlerde sık sık karşımıza çıkan gıda zehirlenme olaylarında kimi zaman ölümle sonuçlanan vakalar da yaşanmaktadır. Sonuçları bu kadar ciddi olabilecek bir aksaklığa izin verilmemesi gerekir. Burada devleti yönetenlere büyük görev düşmektedir. Gıda denetim prosedürleri çok ayrıntılı bir şekilde oluşturulmalı ve

^aTMMOB Gıda Mühendisleri Odası ✉ yuzumcu1@gmail.com

Gönderim Tarihi: 29.07.2018 • Kabul Tarihi: 10.08.2018

mümkün olduğunca açık nokta bırakılmamalıdır. Yoruma açık olan noktalar farklı kişiler tarafından farklı yorumlanabilmektedir. Bunun sonucunda ciddi, istenmeyen olaylar yaşanabilecektir.

Gıda denetçilerinin görevlerini sağlıklı yapabilmeleri için bir diğer nokta ise, Tarım ve Orman Bakanlığı'nın tam anlamıyla bu insanların yanında olduğunu göstermesidir. Ayrıca denetçiler, gıda ve etik konusunda da yeterince eğitilmelidirler. Yeterince donatılmamış denetçileri, ellerine evrakları verip, cesaretleri ve vicdanları ile kurallar arasında çelişkide bırakmanın gelişmiş bir devlet anlayışında yeri yoktur.